

ספר

מקוה יהודה

בו יבואר איך ישיש ביכולת לעשות בכל בית מקוה קטן
כשר לטבילה. אם אך מימי נהר גדול יומשך לתוכו על ידי
סילונות המונחים בארץ. ותקנה גדולה נשנה כאן להציל
נפשות רבות מעונש כרת רח"ל. כי יתהרו במים טהורים.

חובר ע"י הרה"ג המפורסם וכו' מוה"ר
יהודה יודל ראזענבערג

במהו"ר ישראל יצחק ז"ל, יליד מדינת פוילין. מלפנים
רב בעיר טארלא, ווארשא, לאדו, וכעת ראב"ד בעיר
טאראנטא מדינת קאנארא. מחבר הספרים: ידות נדרים.
ישערי זהר תורה, שהוא העתקת הזוהר הקדוש על
לשון קודש. ילקוט אליהו הנביא. ספר רפאל המלאך,
הקריאה הקדושה, ועוד כמה ספרים מפורסמים.

באמערקונג. צום סוף ספר איז געשטעלט געוואָרען
אויף זשארגאן אלע נויטיגע ידיעות, דער פלאן
ווי אזוי אזא הויוד-מקוה'לע דארף געמאכט ווערען, מיט
אלע נויטיגע דינים פון דעם.

בעזרת צורי וקוני

הנני כזה להודיע בשערי בת רבים על אדות תקנה טובה שיש ביכולת לתקן לישראל הדלים במקומות כאלה שאין ביכולתם לעשות להם מקוה של קהל מחמת מניעות שונות, והנשים אין ביכולתן לנסוע למקום רחוק לבית הטבילה. יש מהם אשר מחמת כושה של טפשות ממאנות לנסוע. ולא דוק לנסוע, אלא אפילו גם ללכת לבית הטבילה. והמשכילות שבהן תאמרנה שעל פי חכמת, "היגיענא" סכנה נשקפת בטבילת מקוה של קהל, והאיסור כרת של נדה כמעט שהותר להן ולהם ע"י עבר ושנה. אוי לאזנים שכך שומעות. לכן נתעוררתי לתקן להם מקואות בית קטנים שיהיו כשר וישר על פי דין תורתנו הקדושה לטבילת נדה. ומקוה קטן כזה אין דורש הוצאות גדולות ולא מקום גדול. וגם אפשר להעמידו באיזה חדר שהוא אם אך יגיע למקום ההוא מי נהר גדול הנמשכים ע"י סילונות לתוך הבתים. ולא מי באר. ועי' בלתי ספק ינצלו נפשות רבות מישראל מעונש כרת של איסור נדה. כדקי"ל דלא שבק אינש היתרא ואכיל איסורא.

ספר מקוה יהודה

ראשית אדבר ואבאר בענין המים הנהוג בערים הגדולות שנמשכים
לבתים ע"י סילונות של מתכות הקבועים בעומק הארץ מן
הנהרות הגדולים ולא מן הבארות. ונעיין כדון אותן המים אם יש
עליהם החשש של מים שאובין או אם יש עליהם החשש שאין חיותן
בטוהרה. הנה זה דבר פשוט ומוסכם בפוסקים ראשונים ואחרונים
דמותר לעשות מקואות ע"י צינורות וסילונות של מתכות אם הם
מהוברים לקרקע או שמחוברים לדבר המחובר לקרקע, כמבואר היטב
ביו"ד סי' ר"א סעי' ל"ו ומ"ה. ויעוין מזה בספר ערוך השלחן סי'
ר"א סעי' קס"ה. וז"ל בזמננו שהרבה מקואות יש שממשיכים המים
ע"י סילונות של ברזל מן נהר גדול, אם הסילונות מחוברים לכתלים
ודאי מותר, ואף כשהם אינם מהוברים מ"מ מותר אם בסוף כל
הסילונות עושים סילון של עץ אורך ג' טפחים וממנו יורד המים
למקוה. ולפי דעת הרא"ש שיתבאר דבמעין בכל גוני כשר, איצ' סילון
של עץ כלל בסופו ולא שהסילון של ברזל יהי' מחובר עכ"ל. ועוד
כתב שם מענין זה ב"סעי' קס"ט. וז"ל יש מקואות בערים הגדולות
אשר שם הולכים המים מן הנהרות לכל בתי העיר דרך צינורות וסילונות
תחת הקרקע, ונקרא בלשון המדינה, "ווארא-פראוואדען" וממשיכים
גם למקואות המים האלה צריכין ליוהר או שיפלו למקוה מהצינורות
והסילונות של ברזל המחוברים לקרקע או שבמקום שפיכתן למקוה
יעשו סילון של עץ במשך ג' טפחים. ובמים האלה מוכרחים לסגור

ספר מקוה יהודה

המים אחרי הכנסם למקוה, שאין עליהם דין מעין רק דין מקוה לטהר באשכורן ולא בזוחלין. וצדיכים ליוהר בכל זה. עכ"ל.

והנה בן אחרי הקירה ודרישה בענין הוואסער-לייטונג נדע לי שהמים נמשכים תמיד כמו ממילא ע"י מכונות העובדות בכה עלקטרין לשפוף ולרחות המים אל תיך סילונות רחבים מן נהר גדול אשר לא יכזבו מימיו לעולם ויש לו דין מעין. וכך הוא סדר הילוך המים האלה. לא הרחק מן הנהר נבנה מגדל אבנים גדול ברוחבו ובגובהו. בתוך המגדל מונח חול הרבה מאד כדי שיודקו המים העוברים בו ע"י החול. ואל תוך המגדל הזה נמשכים המים מן הנהר הגדול במדה מרובה וגדולה בכל רגע ורגע ע"י מכונה עלקטרית הפועלת ועובדת בתוך הנהר בכה גדול מאד לרחות ולהעלות המים אל תוך המגדל ע"י „קאנאלען“ של בנין אבנים ולבנים. ועוד במקום אחר לא רחוק הרבה משם נמשכים המים לתוך רעזואר גדול מאד העומד על מקום גבוה, והוא יכול בקרבו אלפי אלפים קבין מים הנמשכים לתוכו תמיד מן המגדל המזקק ג"כ ע"י מכונות הפועלות בכה עלקטרין. ומשם נמשכים המים אל הבתים ע"י כח הדוחה של המים המרובים הנמצאים תמיד בתוך הרעזואר הגדול. אבל מובן שע"י רעזואר כזה אין נעשין המים שאובין, דאין שום השש לחשוב על רעזואר גדול כזה הנבנה בארץ או שנעשה מתחלה לקרקע ונקבים שבו פתוחים תמיד שיהי' לו דין כלי. נמצא שבכל דרך המשכת המים אין

ספר מקוה יהודה

מתכנסין המים בשום מקום לתוך כלי בית ככול שע"ז יהי' חשש שאוכין על המים האלה. וכעין זה החשש של הרעזואר מוכא בשו"ת ח"ס חלק יור"ד תשו' רי"ד דאין לחוש לזה כלל.

וכן מצאחי בשו"ת משיב דבר מהגאון הגדול מהור"ר נפתלי צבי יהודה ברלין ז"ל כסו' ל"ח. וז"ל שם שואל השואל על דבה טבילה נשים בוואנעם שהמה כלי אבן ומנוקבים בתחתיתם, וחשש על המים הבאים שמה ע"י צינורות של מתכות שנעשין שאובין עי"ז. ועוד חשש דשמה עי"ז יבאן לטבול בוואנעם של מתכות הנמצאים בבתיהם דיאמרו מה בין זה לזה, והשיב הגאון בקצור, דאם לא נפסק תקולוח מן המעין כתוך הצינורות שמוליכים המים אל הוואנעם, כל זמן שלא נפסק הקילוח הרי הוא כמעין למבואה ביור"ד ס"ו. ר"א סע"י יור"ד. ועל דבר שיש לחוש לקלקולים, כבר אמרו בגמ' נדה דף ס"ז משום גזירת מרהצאות כמוכא ביור"ד ד"י קצ"ח סעי' ל"א אבל אין לנו להוסיף גזרות מדעתנו. ובפרט במקומות שהמקואות קרוים והנשים בזמן הזה הלוישות ואינן יכולות לסבול קרירות ויש לחוש שלא יטבלו כלל. וחובה עלינו לראות תקנה שיהיו יכולין לטבול בחמין. והשו"ת יסיר תקלה ומכשול מושראל עמו. עכ"ל.

ולפע"ד עוד יש להוסיף על דברי הגאון ברלין ז"ל שעוד בימי המשנה הי' להם מקואות באמבטאות של בנין כדאיתא במשנה י' פ"ג דמקואות, האביק שבמהחץ וכו'. וחכמים אומרים אם

ספר מקות יהודה

מקבלת האמבטי רביעית עד שלא יגיעו לאביק כשר. ויעו"ש בפ"י
ברטנורא ופ"י הר"ש וזה לשונם, ישמים הנמשכים לאמבטי הו
כשרים לטבילה הלאחר שרצו בחמין שבמרחץ. נכנסים לאמבטי
וטובלין בו, עכ"ל. הרי בפירוש דלא הישו לנוזר באמבטי של בנו
אטו אמבטי שהוא כלי המטולטל.

ועוד יש לעיין ע"ד החשש ישמים הנמשכים לתוך הצינורות ע"י
המכונות הנפעלות בכח גברא שהוא מקבל טומאה ואין
חיותו במהרה. אמנם זה בריר דליכא כלל בזה. כח ראשון נגברא.
כי האמנם שהמכונה העובדת בכח העלעקטרין נצרכת לפעולת אדם,
אבל אין זה כח גברא לפסול המים בשביל זה. וכמו שהאריך בענין
זה בשו"ח מהרי"ט הובא בגליון יור"ד דפוס לעמבערג. וזה לשונו
בקיצור, בנידון דידן שהמים נתלשים מאליהם ע"י שהנלגל מתנגל
מכח המים ומעלת המים מן הנמוך לגבוה, הא לא חשבו שאיבה
וראי' מגל שנתלש וכו'. ועוד דתניא בת"כ אי כח מעין שאין בו
תפיסת ידו אדם אף וכו' ת"ל ובור, ובור הרי יש בו תפיסת ידו
אדם ואכשר דחמנא, מעין כמו אע"פ שיש בו תפיסת ידו אדם כגון
שהמשיכוהו למקומה שא"א לעלות מעצמו וכו', אע"פ שעולין ע"י
תפיסת ידו אדם שפיר דמי וכו'. ותדע דלענין שחיטה דבענין כח
גברא אמרינן בפ"ק דחולין השוחט בפוכני שחיטתו פשרה, והתניא
שחיטתו פסולה, ומשני וכו', ואב"א אידי ואידי בפרנא רמיא,

ספר מקוה יהודה

הא מכה ראשון הא מכה שני הרו שאע"פ שהגלגל עשוי כירי ארכ
והאדם הוא הקובעו ופוסט את המים כדי שתתגלגל, ומ"מ מכה
ראשון ואילך אין שם כה גברא וכו'. ועוד ראו: מההוא דמחט שהוא
גתונה על כעלות המערה, הי' מוליך ומביא במים כיון שעבר עלי'
הגל טהורה. ופי' הרא"ש ובלבד שלא יתלש הגל דאז לא הי' מטהר
אלא אם יש בו מ' סאה. משמע דביש בו מ' סאה מיהת הי' מטהר
אע"פ שבא מכה אדם, הואיל ולא תלשו האדם כידיו ממש. אלא
דהא את המים ונתלש, ורואה אני כאן שהדברים קל וחומר עב"ל.
לפי זה הח"ד בנידון דידן שכת הפועל של המשכת המים הוא כח
עלעקטרי הפועל על המכונות לשאוב ולהעלות המים. לפן
אע"פ שזרם העלעקטרין מובא אל המכונות ע"י כח אדם מיט אין
להעלות על הדעת ולומר שבשביל זה נעשה המשכת המים ע"י כח
גברא, והרי כאן בן בנו של קל וחומר כמוכן.
וכע"ן זה מתיר גם בתשו' רבנו עקיבא איגר זצ"ל לעשות מקוה ע"י
מעשה חושב כדרך, "אוהר ווערק" להגביה המים ע"י נענוע
שלשלת, ומביא שם כמה טעמים להיתר. א. דעת הרא"ש סוף מסכת
נדה דרוקא בממטיק ממקוה אבל ממעין אפילו ע"י דבר המקבל טומאה
כשר. ונראה מדבריו שתופס לעיקר דעה הראשונה דסו' ר"א
סע' ט"ט דלא כיש מי שאינו מחלק בכך. ועוד מביא שם בתשו'
רעק"א טעם ב' להיתרא, ומסיק שם דהמים שנמשכים ועולים

ספר מקוה יהודה

לצינור קודם שבאים למקוה לא מפסלי מדין שאין הוייתן ע"י טהרת, ועוד מבאר שם במעם ד' דאם פעולת האדם היא רק גרמא שע"י יגביהו המים מעצמם, לא מקרי כלל הוייתן ע"י אדם, כמבואר ביריד סי' ר"א סעי' נ"ז בהגהה דמותה לנענע בידו מי המקוה כדי שיעשה גל מים ויעבור על גבי כלו, וכדברי הט"ז שם בס"ק ע"ג, וסיים שם בתשו' הנ"ל רבנירון דיהו' עדיף. וכן יש לומר בודאי גם בנירון דידן דעדיף עוד יותר כיון שאין האדם מגביה המים בידיו ממש אלא ע"י גרמא דגרמא בלבד.

איברא דאם נרצה לסמוך בנידן דידן על טעם א' שמבוא בתשו' רבנו עקיבא איגר שהיא דעת הרא"ש דבהמשכה זמעין אפילו על ידי דבר המקבל טומאה כשר כדעה הראשונה שהביא המחבר בסעי' מ"ט יש לכאורה לעיין. דהנה המחבר כתב שם הטעם החשיבנין לזה המקוה שממשיך המים לתופו כאילו הוא מחובר למעין או למקוה שממשיך המים משם. וכיון דאנן טחמירין דבפסול דאורייתא בעינן שיהי' שיעור החכור כשפופרת הנאה כדברי הרמ"א בסעי' נ"ג. וכיון דהפסול ישל דבר המקבל טומאה הוא פסולא דאורייתא אם כן צריך לזה דוקא שתחבור יהו' כשפופרת הנאה, ובנידן דידן אין כאן חבור כשפופרת הנאה, שהרי הסילקנות הממשיכים את המים לתוך הבתים הם צרים לבסוף וחלל שלחם פחות משיעור שפופרת הנאה. ואמנם י"ל בזה דהלא העיקר מה שאנו דנים הוא על המים העומדים

ספר מקוה יהודה

בהסילונות אם נפסלין מחמת שהתחלת ההמשכה לתוך הסילונות באה על ידי פעולת אדם המקבל טומאה ושוב אין חיותן בטהרה ובוה י"ל ישפיר דאין מקלקל כלל מה שבסוף הסילונות הם צרים וחלל שלהם פחות משיעור שפופרת הנאר. כיון שבהתחלת הסילונות במקום שהם מחוברים להנהר ישם הם רחבים הרבה יותר, וישפיר עיני המים העומרים בכל הסילונות מחוברים הם תמיד בקצה הראשון אל הנהר בשיעור גדול הרבה יותר משפופרת הנאר, ועיני תמיד הם נטהרים ע"י החיטה והחבור אל הנהר. ועוד יש טעם להקל בנידון דידן דכיון שהסילונות מחוברים לקרקע תו אינם מקבלים טומאה. וזאת ידוע דביטביל החיש שאין חיותן בטהרה מועיל תיקון לעשות בסוף כל הסילונות סילון שאינו מקבל טומאה בעל ג' טפחים לכל הפחות, כגון סילון של עין, וא"כ מסתברא דכמו שמועיל תיקון זה לחיטא שאין חיותן בטהרה מחמת שהסילונות הם מקבלים טומאה כן גם מועיל תיקון זה בחיטא שאין חיותן בטהרה מחמת שיש פעולת אדם בהזלת המיטבת המים מן הנהר לתוך הסילונות. לכן י"ל דאלו הסילונות שאינם מקבלים טומאה שנעשים לבסוף כל הסילונות הם ותיקון גם למה שאין חיותן בטהרה מחמת פעולת אדם בהתחלת המשכת המים לתוך הסילונות.

והנהגות כן יש עוד מקום עיון בזה כפי הנהוג שבסוף הסילון מחובר ברזא של מותכות הנקרא „קראן“ העומד להפתח כדי להוציא

ספר מקוה יהודה

המים ולהסגור כרו לעכב המים, אם כן יש כאן ב' חששות מן הברוא. א' דכיון שהברוא יש לה' בית קבול, אם כן הוה כמו מעין שמקלה לתוך כלי, דהמים נפסלין אפילו לאחר יציאתן מן הכלי כמפואר בסו' ד"א סעי' ה' ב'. דכיון שהאדם הוא הפותח את הברוא לתוציא המים, א"כ שוב יש החשש דאין חיותן על ידי טהרה בסוף הסילון. וראיתי בשו"ת ח"ס תשו' רי"ח מביא שאלה מענין ברוא מנהגישת אי יש לחוש בזה משום דאין הוית המים כטהרה. ומסיק שם בפשיטות שאין ברוא כזו מקבל טומאה. אבל אין עוד דבר ברור שכונתו על ברוא שיש לה חלל, דאילו ידבר שם על אדות ברוא שהוא כעין פקק דלית לוי' חלול כלל. אבל הברוא שאנו מדברים בו יש לו חלול וזמקום בית קבול מעט מיס' אולי חמור משם. אבל יגעתי ומצאתי שהגאון הגדול בעל פנים מאירות בשו"ת שלו ח"ב סו' ק"ה מביא שאלת כזו והראה שם כמה פנזם לחיתרא בנידון זה באריכות. ולעניננו די להביא מעט מדבריו בקיצור, וז"ל נראה דאין כאן צד חומרא בעולם, חדא אה אי נימא דיש לו שם כלי לסילון זה מחמת הברוא, מ"מ לאחר שפותחים הברוא יורדים מי המעין דרך הסילון להמקוה, ובעת הפתיחה לא חשיב כלי, וגם דנטהרו המים בהשקה וכו'. ועוד דאף אם סתום מג' רוחות לגמרי בהצינור, לא הוה בית קבול בשביל זה, כמו שכתב הב"י גבי "נגלא" שיש לה לבזבז, דוקא מד' רוחות. אבל מג' לא חשוב בית

ספר מקות יהודה

קבול. אם כן פשוט וברור דאין שום בית מיחוש לטבול במקוה
כזה, דלעולם אין שם מים שאובין על המים שבסלון, דהא אף אם
הוא סתום לכסוף מ"מ פתוח הוא בתחלתו ומחובר למעין, וכשפותחין
הברוא לכסוף נעשה הכל חבור אחד, ואף שסותמים אח"כ, לא גרע
ממקוה, ואי משום היותן ע"י טהרה, כיון דסלון מהובר לקרקע
שוכ אין מקבל טומאה, והוה היותן ע"י טהרה, וא"כ אין כאן
מקום לפקפק כלל והוא דבר פשוט, עכ"ל.

דחנה כמה רכתב הפנים מאירות דנטהרו המים בהשקה שהמים
בחוברים בהתחלת הסלון להמעין. יש לכאורה לקרקע בזה
מסעיה ח' בסו' ר"א בויד"ד רכתב ומעין שמקלה לתוך כלי פסול לטבול
בין כמים שבתוך הכלי ובין לאתר שיצאו מן הכלי. הרי דאין מועיל
השקה למים שבכלי. אבל קושי' זו כבר דשו בה הראשונים והאחרונים
האמנם שהרישב"א רוצה להתיר לטבול תוך הכלי כשיש בו מ' סאה.
וגם הר"ש בפירושו על המישניות יהישוב לומר כן. אבל האחרונים
מחמירים ומתמצים קושי' זו דהא דמעין שהעבירו ע"ג השוקת פסול
הוא דק מטעם גזרה דרבנן. הר"ש כתב דגזרו בהו רבנן להטביל
בהוכס דילמא אתו בהו ל"די תקלה דפעמים שקובעים אותו במקום
מוציא המים ולא יהי' שום חבור כשפופרת הנאד. ובפירושו הרא"ש
מביא שם טעם הגזרה דילמא אתי להטביל בכלי ישיש בו מ' סאה כלא
חבור. וגם הט"ז מביא קושי' זו ומתירין כן. וגם התו"ט ובפירושו

ספר מקוה יהודה

תפארת ישראל שעל המשניות תרצו כד. והנה מטעם זה אכרו המים גם לאחר שיצאו מן הכלי, ואין זה גזרה לגזרה, דתרא גזרה היא כיון שפעם אחת חלה הגזרה על מים האלה שבתוך הכלי שאפשר לטבול בו לא יתכשרו מים האלה אף אם אה"כ יומשכו לתוך מקוה שאינו כלי. ומעתה מסתבר ומובן שפיר גזרה זו שייך רק אם המים באים לתוך כלי שאפשר לטבול בתוכו, כשוקת. אבל בסילון אפילו אם חשוב כלי ע"י הברוא אין בו שום שייכות לגזרה כזו של טבילה בתוכו מה דלא אפשר כלל. לכן שפיר כתב הפנים מאירות דנטהרים המים שבסילון על ידי השקה למעין.

ועתה יבין כל מיין שהבעל פנים מאירות האיר פנינו בהלכה זו דאין כאן בית מיהוש כלל מצד גוף הברוא. אמנם מצד מה שהאדם פותח וסוגר הברוא, שהאדם הוא מקבל טומאה וע"י יש לתוש דלא מקרי תו היותן בטהרה, מזה לא דיבר כלל בפירוש הבעל פנים מאירות. אבל האמת יורה דרכו דיש להעמיס בדבריו טעם להיתרא גם להשש זה במה דכתב שנטהרו המים שבסילון ע"י השקה להמעין. דאף שסתום לבסוף מכל מקום פתוח הוא בתחלתו ומחובר להמעין. ולפי זה י"ל בונת דבריו כמו שמובא לעיל בשם תשו' רעק"א שסומך עצמו על דעת הרא"ש דתומרא זו שייכא דוקא בממשיך ממקוה, אבל בממשיך ממעין, אפ"י ע"י דבר המקבל טומאה ג"כ כשר. ומשי"ה לא איכפת לו כלל מה שאדם פותח הברוא להוציא

ספר מקוה יהודה

המים מן הסילון להכיקוה.

ולוי נראה לומר בזה עוד טעמא להיתרא עפ"י מה שכתב המהרי"ק בשורש נ"ו הביאו הב"י והש"ך דמה שנדרש בתו"כ מה מעין בירי שמים אף מקוה בירי שמים, לא קאי אהפירת הקרקע שנעשית ע"י אנשים, אלא על הויית המים, שהמים צרוכין לבוא שמה בירי שמים, לאפוקי מילא בכתף. ועפ"י סברא זו מתרין הלהם ושמלה סי' ר"א סי' צ"ב בשמלה, דמקשה שם האיך מהני השקע ע"י פעולת אדם, הרי בעינן שתהא המקוה נעשה בירי שמים ויתורין שם דזה לא מקרי בירי אדם, כיון שאינו עושה מעשה בגוף מי המקוה אלא שהוא מסיר את המסך המבדיל וממילא מתכשרא המקוה בהתערבותה עם הכשרה. עכ"ל.

ועוד מצאתי בעין זה בשו"ת ח"ס חלק יור"ד תשוב' רי"ד שמדבר מן שתי אלה החשישות. חשש הברוא שהיא כלי, וחשש פעולת האדם הפותח את הברוא. והוא מבטל שם שתי החשישות האלה כלאחר יד. וז"ל שם, ומאי דקמן במקואות שלנו המלאים מים כשרים אפילו יותר משיעור הרבה, ואין אדם שופך בידים לתוכן מים שאובין כלל, אף מחממים מים ביורה הקבוע ונעשה בתהיה לקרקע ונקובה יותר משפופרת הנאד, אלא שקבוע בה ברזא. וכבר בארתי בקונטרס שבשעה שהברוא פתוח במל מתורת כלי, ופותחים הברוא והמים נמשכים משם ע"י סילון מחובר מנסרים

ספר מקות יהודה

יותר ארוך מג' טפחים ונופלין לתוך המקות. וזכה שאדם מסיר הברזא אינו מקרי הויה ע"י אדם, דאינו רק מסיר המונע והמים נמשכין מאליהן עכ"ל, עיין שם באריכות.

וא"כ הה"ד בנקדון דידן י"ל כד דמה שהאדם פותח הברזא אין זה דומה לממלא בכתף. שהרי המים עומדים תכן לצאת מן הסילון ע"י כח הדוחה של בני הנהר כנזכר לעיל. והאדם הפותח את הברזא הוא רק מסיר את המסך הכדיל והמעכב בפני המים מלצאת. לכן מובן שפיר דאזדא לה יתחששא שאין חיותן בטרהה בשביל פעולה אדם הפותח את הברזא. וחשיש השני מה שהברזא אפשר שהוא דבר המקבל טומאה. גם כן אין לחוש שהרי לזה יש עצה טובה לתקן אל הברזא צינור של עץ בסופו ומן הצינור של עץ יהיו נמשכים המים אל המקוה.

ועוד עצה אחרת יש, לבלתי נשתמש כלל עם ברזא כזו הנקרא "קראן" אלא שאפשר להשתמש בזה עם "השרויף" שנתחדש בעתים האחרונות, שהוא גלגל קטן הנקבע באמצע הסילון אשר יתגלגל ויסובב על צירו לימין ולשמאל. ועי' יוצאים המים מן הסילון או נתעכבים בו המים, וליכא תו בשרויף בזה שום חשש, לא חשש כלי בית קבול ולא חשש דבר המקבל טומאה.

בענין מקום מקוה המים

זעתי אהרי שנתברר הכשר המים והסילונות של "הוואסערלייטונג" נדבר עוד בענין מקום הטבילה אשר יבואו בו המים. אופן א' היותר כשר וישר הוא לעשות מקום מקוה המים ד' כתלים כמו תיבה, און מן "צימענט" לבד, און מן בנין לבנים בחיפוי "צימענט" או בחיפוי "קאבלים" כדרך שעושים "קאפלאנע וואנעם". וזה כשר הרבה יותר מכלי שקבעו ולבסוף הקשו שמפסקים האחרונים בהיתר שלג. ואיזה אחרונים מפסקים בהיתר כלי שהחיקה והקביעות נעשין כאחד. הגם שעפ"י דברי הפוסקים הראשונים אין מקום לספיקות שלחם, וברוא ושמא בריא עדיה. אמנם כל החששות של איזה פוסקים האחרונים שיוכי רק באופן שנעשה כלי שלם גוש אחד ויש באפשרות לטלטל כל הכלי ממקום למקום בשלימותו אחרי שיקלקלו קביעות והתחברות הכלי להקרע. אבל באופן זה שהכתלים של התיבה יהיו נעשים מן "צימענט" לבד או מן בנין לבנים, ורצפת

ספר מקוה יהודה

הקרקע של התיבה תהי' מן בנין לבנים וצימענט. דכזה האופן אי אפשר לטלטל כל התיבה בשלימות ממקום למקום, ודאי דאין שייך כלל לפקפק בהיתר של תיבה כזו למקוה כמבואר ביו"ד סי' ר"א סעי' ז' ברמ"א דכלי שנעשית מהרבה אבנים אין עליו כלל שם כלי. וגם הרשב"א פוסק כן בפשיטות.

אופן ב' שיהי' מקום מקוה המים כשר ג"כ כלי שום פקפוק הוא לעשות התיבה של מקוה המים ד' בתלים שלה מן קרשי עץ עבים לכל הפחות בערך ב' אצבעות. ותוף התיבה מכבנים יחפה הקרשים בטסי נחשת או בטסי ברזל בשביל הנקיון ובשביל שלא יזומו המים דרך הרכי הקרשים. ויקבע היטב התיבה אל הארץ באיזה חדר שרוצה שלא תזוז ממקומה. אח"כ יעשה בפנים התיבה קרקע מן בנין לבנים וצימענט באופן שלא יזומו כלל המים מן התיבה. עובי קרקעות התיבה די שיהי' לכל הפחות ג' אצבעות בעובי לבנת, דאף אם רק הקרקע בלבד מן בנין לבנים אין עוד על התיבה שם כלי דאין עוד באפשרות לטלטל כל התיבה בשלימות ממקום למקום.

מדת התיבה באורכה וברחבה ובגובה שלה שיהי' בה מ' סאה מים כריות, הוא שיהי' חלל התיבה בפנים אורכה ע"ה אצבעות. ורוחב חלל התיבה יהי' כ"ח אצבעות. יתגובה של כותלי התיבה יהי' מ"ג אצבעות. ואחר שיעשה בפנים קרקעת התיבה בעובי ג' אצבעות ישאר גובה חלל התיבה בפנים מ' אצבעות. ושאר הרברים

ספר מקוה יהודה

יעשה כנזכר לקמן. והטבילה בתוך התיבה תהיה בשכיבה במתיחת הגוף כעין דג השט במים כנזכר ביו"ד סו' קצ"ה סעיף ל"ו ובסי' ר"א סעיף ס"ו ובש"ע הרב כמובא לקמן.

ועל דבר שיעור גודל מקום מקוה המים שיהי' בו מ' סאה ושיהי' אפשר לטבול שם בשכיבה במתיחת הגוף כעין דג, הנה ידוע השיעור הנזכר בשי"ם ופוסקים אמה על אמה ברום ג' אמות, כאמה בת ששה טפחים, ועוד הצי אצבע. וראיתי כי טוב להעתיק כאן דברי הגאון הגדול צדיק וקדוש בעל התניא זצ"ל מה שכתב בשלחן ערוך ש"ו סוף הלכות נדה על דבר תיקון המקוה. וז"ל שם

נודע בשערים המצוינים בהלכה שגובה המים במקוה צריך ליהיות כחצי אמה ממעל לטיבורה' בכדי שלא יהיו קמטים בבטנה כאשר תשוה ראשה ביותר אם היא טובלת מעומד. ולפי שקשה הדבר מאד להטיל מים המיון הרבה כ"כ למקוה, לכן ההכרח הוא שתטבל במתיחות גובה תחת המים בשכיבה כעין דג לאורך התיבה של המקוה. דהיינו שתרחוק רגליה בדופן הקצר של התיבה סמוך לשוליה. ובידיה תאחז בשליבה הסמוכה להפן הקצר שכנגדו בשליבה התחתונה דוקא הסמוכה לישולי התיבה, כדי שלא יהי' שעה צף על פני המים אפילו מיטהו תיז. ואי לזאת צריך להיות אורך התיבה מבפנים ערך ח"י טפחים מרווחים. ורוחב השליבות באורך ערך ד' טפחים. ונשאר

ספר מקות יהודה

אורך ו"ד טפחים להתפשטות גוף האשה תחת המים. ואם היא ארוכה, יהי' ראשה על השליבה התחתונה, רק שלא יהי' שיערה חוץ למים כלל. ורוחב התיבה מבפנים יהי' ששה טפחים מרווחים יותר מעט בכדי שיהי' כל יטת התיבה עולה יותר ממאה טפחים טפח על טפח, וגובה המים במקוה יותר 'מעט מן ו' טפחים מרווחים. ושם יעשו סימן בתיבה להזהיר הבלן הממונה על המקוה שיוזהר מאד בנפשו שלא לשפוך מים חמין השאובין אל התיבה עד שיראה שמים הכשרים שבתויבה מגיעים עד הסימן, ועד בכלל. בכדי שיהי' מים כשרים ארבעים סאה בריוח ולא בצמצום. עכ"ל.

ועל פי דברי הגאון זצ"ל האלה נראה לי להחמיר כאן שיהי' בהתיבה של מקוה המים ארבעים סאה מים כשרים בריוח גדול. דהיינו כמו שכתבתי לעיל, שרוחב המקוה מבפנים יהי' שבעה טפחים שהם כ"ח אצבעות. ואורך המקוה בפנים יהי' ח"י טפחים מרווחים בערך ע"ה אצבעות. וסימן של גובה מים הכשרים מבפנים יהי' ג"כ שבעה טפחים שהם כ"ח אצבעות אחר העובי של קרקעת התיבה. ולפי חשבון זה יעלה סך כל האצבעות מרובעות של מים הכשרים בהמקוה בערך נ"ח אלף ות"ת. כי כ"ה פעמים כ"ה עולה תשפ"ד. ע"ה פעמים תשפ"ד עולה נ"ח אלף ות"ת. ואם כן יהי' תוספות מים הכשרים במקוה זה יותר מן השיעור שעל פי הדין הנזכר ביריד, בערך ו"ד

ספר מקוה יהודה

אלף תר"פ אצבעות. ומלבד זה יהיו דופני תיבת המקוה גבוהים עוד יותר לאתר סימן הגובה, בערך י"ב אצבעות יותר כדי שיהי' מקום להמים שבתיבת המקוה להתנשא בשעת הטבילה, וגם שיהי' מקום לישפוך שמה מים הותחין להפיג הצינה אחרי שיהי' שם מים כשרים בגובה כ"ח אצבעות, ולא יצאו המים ממעל לשפת התיבה החוצה, כדי שלא יופסלו המים מחשש זחליון, נמצא שדופני תיבת המקוה בפנים לאחר עובי קרקע התיבה יהיו גבוהים ארבעים אצבעות.

וכדי להוציא המים מן תיבת המקוה יש לעשות נקב בקרקע התיבה עם ברזא של „גומי“ (ראבערס) כדרך שעושין בוואנעס פשוטים. או שיעשה ברזא של עץ כעין פסק. ולא שיעשה לשם ברזא של מתכות כמובא בתשו' חיים הנ"ל. וז"ל שם. עכ"פ אין לסמוך להקל לכתחלה לעכב יציאת המים ע"י דבר המקבל טומאה וברזא של מתכות יש לספק, אולי הוא דבר המקבל טומאה.

ולמען יהי' נקל ליכנס לתוך תיבת המקוה טוב לעשות מבפנים התיבה לרחבה אצל דופן הקצר ב' שליבות. רוחב כל שליבה די שיהי' בערך 'שש אצבעות. שליבה אחת יעשה במקום שמסיים הגובה של כ"ה אצבעות מן קרקע התיבה שמבפנים. ושליבה השניה יעשה באמצע בין קרקע התיבה ובין שליבה הראשונה, דהיינו שיהי' בערך י"ד אצבעות מן קרקע התיבה עד שליבה התחתונה, ובין שליבה התחתונה והעליונה ג"כ יהי' בערך י"ד אצבעות. ובכך תהי' שליבה

ספר מקוה יהודה

העליונה לסימן גובה מים הכשרים שצריך להיות בתוך תיבת המקוה. ולבעבור יהי' נקל לעשות הטבילה במתיחת הגוף בשכיבה כעין דג השט במים טוב לעשות מבפנים התיבה אצל דופן הקצר השני שכנגד השליבות שני עמודי עץ כמו קנים עומדים בשני הזויות. וצריך להעמידם שם רחוקים מעט מן הזויות, כדי שיהי' באפשרות לאחוז בידים בשני העמודים בשעת הטבילה. ובשעת הטבילה במתיחה הגוף בשכיבה כעין דג תהיינה הרגלים תחת השליבה התחתונה, והידים יאחזו בשני העמודים, ואז יהי' נקל להכניס גם הראש תחת המים. ובאופן זה תהי' הטבילה בנקל ותעלה יפה. כי לא יהי' באופן זה החשש של קמטים בגוף. וגם כי בטבילה בעמידה יש פוסקים מחמירים שצריך להזדקק ולהגביה הרגלים בשעת הטבילה. וזאת ידוע שאין נזהרין בזה. וצריך לסמוך על ההיתר של הקדמת המים. אבל בטבילה בשכיבה במתיחת הגוף כעין דג לא שייכי חששות האלה.

עוד נראה להחמיר שהסילון של עץ המביא את המים הכשרים לתוך תיבת המקוה יהי' נמתח משופע בפנים התיבה עד הקרקע. דהיינו שראשו העליון של הסילון יתחיל לכל הפחות במקום סיום הגובה של כ"ה אצבעות, כדי שיהי' גם זה סימן על גובה המים. ויהי' נמתח משופע באופן שקצהו התחתון יגיע עד קרקעת התיבה, כדי שלא יבואו מים הכשרים לתוך התיבה בדרך ניצק מלמעלה למטה, אלא ע"י שפיכה על קרקעת תיבת המקוה ממש בלי הפסק אור, כי ע"ז חשוב

ספר מקוה יהודה

יותר התחברות המים שבתוכה המקוה אל הנהר שהמים נמשכים
מישם כמו שנזכר הומרא זו בנוב"ת סו' קל"ג.

וזמן אמת ישנם החפיפה יותר לעשות תיבת המקוה, אבל באופן
שאחר החפיפה תפתח הברזא אשר בקרקע התיבה להוציא כל מי
החפיפה מיטם, ואח"כ יהי' נפתח הסילון להביא מים כשרים חדשים
לתוך תיבת המקוה עד שיתמלא השיעור של גובה כ"ח אצבעות, שהוא
שיעור ארבעים סאה בריוח גדול כנ"ל.

ובשביל להפג קרירת המים מותר לשפוך לתוך תיבת המקוה מים
רותחין אחר שיתמלא השיעור של מים כשרים בגובה כ"ח
אצבעות, כמה שירצה. דהיינו אפילו עד גובה עוד חמשה אצבעות.
וצריך לדעת שע"י גוף הטובל ג"כ יגביהו המים בערך ג' אצבעות.
ואין באפשרות שבשעת הטבילה תהי' התיבה מלאה, כי אז ישפכו
המים ויזבו החוצה בשעת הטבילה, ותוכל המקוה ליפסול עי"ז
מחישש וזחלין. לכן טוב שבשעת הטבילה יחסר על כל פנים בערך
ה' אצבעות מלהיות התיבה מלאה אחר שיכנס בה גוף הטובל. וגם
צריך להיות בשעת הטבילה אחד עומד על גבו ולראות שלא יהיו
צפין כלום מן שערות הראש על פני המים. ובכך הטבילה במקוה
בית כזה היא טבילה מעולה ויפה הן בכשרות והן בנקיון.

ספר מקוה יהודה

זיען כי הלכות מקואות הן כהרים התלויין בחוט השערה, ולפעמים על ידי שינוי קטן בהפרטים והקדוקים שכתבתי יפסול המקוה, ועושה המלאכה לא ירגיש בזה. לכן אני מבקש מכל אלה שיעשו כמו מקוה בית כזה שאחרי ככלות כל המלאכה יראו את המקוה לאיזה רב מורה מוכחה אשר ישום עין היטב לראות אם נעשה הכל כהלכה כמו שנרשם בספר הזה. ובזכות המצוה הגדולה הזאת הנשארת לנו לקימה בארצות הגלות כמו בארצנו הקדושה שהיא שמירת הטבולה במקוה כשרה, יתקיים בנו במהרה מקרא שכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

דברי הק' יהודה יודל ראָזענבערג
הופ'ק טאראנשא, קאנאדא

דער פלאן מיט די דינים

אויף זשארנאן

כדי עס זאל זיין גרינג צו פערשטעהן, ווי אזוי אזא הויז
מקוה'לע דארף געמאכט ווערען, און אויך מען זאל וויסען די נויטיגע
דינים דערצו, האָבען מיר דאָ געשטעלט אויף זשארנאָן די נויטיגע
ידעות פֿון דעם פֿלאַן, ווי אזוי דאָס זאל געמאכט ווערען, און אויך
די נויטיגע דינים פֿון אזא הויז-מקוה'לע.

א. ערשטענס דארף מען מאַכען אַ קאָסטען פֿון פּיער
ווענטלעך. דער קאָסטען זאל זיין אָדער פֿון בלוז צימענט, וועלכעס
איז דאָס ביליגסטע, אָדער ער זאל ווערען געמאכט פֿון גלאַטיגע
ציגעל מיט צימענט, אָדער ער זאל ווערען געמאכט פֿון גראַבע גער-
פיגעוועטע ברעטער, נישט וועניגער פֿון צוויי אינטשעס די גרעב.
אויב דער קאָסטען ווערט געמאכט פֿון ברעטער, זאל מען דעם קאָס-
טען אינוועניג אַרום און אַרום אויסקלאַפען מיט גאלוואַניזם בלעך,
וועלכעס זשאַווערט נישט. די בלעך זאל גאָר נישט אוועקשטארען פֿון

ספר מקוה יהודה

די ווענטלעך. נאָר נאָר אונטען זאָל די בלעך ניט ווערען צוגעקלאפט צו די ווענטלעך. נאָר וי זאָל אוועקשטארען א צוויי אינטשעס, וועלכע זאָלען אריינקומען אין דער דנאָה (בלאָר) וואָס וועט געמאכט ווערען אין קאסטען, כדי עס זאָל זיך דאָרט ניט מאכען קיין שפעלטעל, דורך וועלכען די וואסער קאָן אויסרינען.

ב. קיין אלטע בלעך, קיין אלטע טשוועקעס, קיין אלטע שרויבען טארען ניט בענוצט וועבען צו דעם מקוה־קאסטען, נאָר זיי דארבען זיין נייע ניט קיין געניצטע.

ג. דער מקוה־קאסטען דארף האלטען אינוועניג : די לענג 75 אינטשעס, די ברייט 28 אינטשעס, די הויך 48 אינטשעס.

ד. אינוועניג פון מקוה־קאסטען דארף זיין אין ביידע ווינקל לען ביים קאפ־ווענטעל, דאָס הייסט וואו עס דארף קומען דער קאָפ פון מעניש ביי א ליגעדיגע טבילה, זאָל דאָרט אריינגעשטעלט ווערען צוויי הילצערנע וואלעקלאך, פון גראָבע שטעקענס, וועלכע זאָלען שטעהן אביסעל אבגערוקט פון די ווענטלעך אוי, או בשעת טבילה זאָל מען קענען אָנהאלטען זיך מיט ביידע הענד ביי די צוויי וואלעקלאך, כדי די טבילה זאָל קאָנען גרינג געמאכט ווערען.

ה. ביי דעם פיס־ווענטעל, דאָס הייסט וואו די פיס פון מעניש וועלען אויסקומען בשעת די ליגעדיגע טבילה, זאָל אינוועניג ווערען אריינגעזעצט צוויי טרעפלעך (שטיגלעך) אראב צו געהן

ספר מקוה יהודה

אויף זיין פון דער דנאָה (פּלאַך) וואָס וועט געמאכט ווערען אין מקוה קאסטען ביז צום ערשטען אויבערשטען טרעפעל זאָל זיין פונקט 28 אינטישעס. דאָס צווייטע טרעפעל זאָל קומען אין דער מיט פון דער דנאָה (פּלאַך) ביז צום אויבערשטען טרעפעל. דאָס הייסט אז פון דער דנאָה (פּלאַך) ביז צום אונטערשטען טרעפעל זאָל זיין נאָהענט פון 14 אינטישעס. און צווישען דעם אונטערשטען טרעפעל פּעל ביז צום אויבערשטען טרעפעל זאָל אויך אזוי אויסקומען נאָהענט פון 14 אינטישעס, און פון דער זייט ביז צום ערשטען טרעפעל זאָל זיין 12 אינטישעס. די ברייט פון די טרעפלאך איז גענוג צו זעקס אינטישעס. די גרעב פון די טרעפלאך איז גענוג צו איין אינטיש. דאָס אויבערשטע טרעפעל זאָל זיין ביים פּיס־ווענטעל, און דאָס צווייטע אונטערשטע טרעפעל זאָל זיין אָבגערוקט פון פּיס־ווענטעל זעקס אינטישעס.

7. דעם מקוה קאסטען קען מען אנדערשטעלען אין וועלכען הדר מען וויל. מען זיין אויף א פלעט, אָדער אין באדע צימער אָדער אין סעלער, אבע נאָר עס זאָל דאָרט קענען צו קומען די פייב וואָס פיהרט אריין וואסער פון סטריט, וועלכעס ווערט געצויגען נור פון א גרויסען טייך, ניט פון א ברונען. אויב עס איז א הילצער-נער קאסטען זאָל מען איהם גוט פערפעסטיוען אויף דעם ארט, אז ער זאָל זיך ניט קענען רוקען, נאָר ער זאָל דאָרט שטעהן פעסט.

ספר מקוה יהודה

ז. נאכהער זאָל מען מאכען אין מקוה־קאסטען א געמויערטע דנאָה (פּלאָר) פון דריי אינטשעס די גרעב. די דנאָה (פּלאָר) קען געמאכט ווערען אָדער פון ציגעל מיט צימענט, אָדער פון קאכלים מיט צימענט. די דנאָה (פּלאָר) מוז זיין גוט צוגעפאסט צו די ווענטלעך פון מקוה־קאסטען, ווייל די וואסער טאר ניט רינען. אויב די וואסער רינט ארויס איז די מקוה פסול. און דארום איז גוט צו מאכען ביי א הילצערנעם קאסטען, וואָס איז אינוועניג אויסגעשלאָגען מיט בלעך, אז די בלעך זאָל גאָר אונטען ווערען אריינגע־בויען א צוויי אינטשעס אין צימענט אריין פון דער דנאָה (פּלאָר), כדי עס זאָל זיך ניט מאכען קיין שפאלט ארום דער דנאָה (פּלאָר).

ח. אין דער דנאָה (פּלאָר), נעכען פיס־זענטעל, אָדער נעבען קאָפּ־זענטעל, זאָל געמאכט ווערען א לאָך מיט א הילצער־נעם צאפען, מען זאָל קענען ארויסלאָזען די וואסער פון מקוה־קאסטען. דער צאפען קען אויך זיין געמאכט פון ראבער (גוממי), אזוי ווי עס איז געמאכט ביי געוועהנליכע וואנעס, דורך דעם וואָס עס ווערט צו קאָנעקטעט א פייפּעל צו דער גראָבער פייפּ, וואָס פיהרט ארויס די אומריינע וואסער פון הויז. אצינד נאָך דעם וואָס איז געמאכט געוואָרען אין מקוה־קאסטען די דנאָה (פּלאָר) פון דריי אינטשעס די גרעב, דארף אויסקומען אינוועניג די הויך פון מקוה־קאסטען נאָר 40 אינטשעס.

ספר מקוה יהודה

ט. די פייפ וואָס פיהרט אריין טייך וואסער פון סטריט אין דער רוב (שטוב), וואו דאָס מקוה'לע ווערט געמאכט, זאָל ווערן אריינגעצויגען אין מקוה-קאסטען, בעסער איז ביים פיס-ווענטעל אין א ווינקל, ביז צום ערשטען טרעפעל. דאָס הייסט צוועלף אינטישעס. און צו דעם אייזערנעם פייפעל זאָל ווערן קאָנעקטעט א הילצערנע פייפ פון עטליכע און דרייסיג אינטישעס, וועלכע זאָל ווערן אריינגעשטעלט משופע פון דעם אייזערנעם פייפעל ביז צו דער דנאָה (פלאַך) פון מקוה קאסטען, אזוי אז די הילצערנע פייפ זאָל אָנריהרען ביידע טרעפלאַך ביי דעם זייטיג ווענטעל פון מקוה-קאסטען, און די הילצערנע פייפ זאָל ווערן גוט צוגעפאסט צום זייטיג ווענטעל מיט צוויי קלאמברעס.

י. אויב עס איז שווער צו בעקומען אזא לאנגע הילצערנע פייפ קאָן עס ווערן פון עטליכע טיילען צוזאמען געשרויפט. אויך קען דאָס געמאכט ווערן פון 4 ברעטלעך, וועלכע האלטען אין דער גרעב צו 1 אינטיש. צוויי ברעטלעך פון די פיער זאָלען האלטען אין דער ברייט צו דריי אינטישעס. די אנדערע צוויי זאָלען האלטען צו איין אינטיש קוואדראט. און די לענג פון די 4 ברעטלאַך זאָל זיין זאָ ווי אויבען ווערט גערענקט עטליכע און דרייסיג אינטישעס. דאָס זאָל ווערן צוזאמען געקלאפט פעסט מיט הילצערנע פלעקלעך, אזוי אז פון אינוועניג זאָל זיין דער חלל איין אינטיש אויף אן אינטיש

ספר מקוה יהודה

קוואדראט. און די הילצערנע פייפ זאָל ווערען אריינגעשטעלט מיטופע אזוי, אז איין עק זאָל ווערען קאָנעקטעט צום אייזערנעם פייפעל, און דער הינטערשטער עק זאָל גרייכען ביז צו דער דנאָה (פלאַך) פון מקוה־קאסטען.

יא. אין דעם אייזערנעם פייפעל וועלכעס ווערט אריינגעד-צויגען א שטיקעל אין מקוה־קאסטען, זאָל ווערען אריינגעזעצט אביסעל העכער פון מקוה־קאסטען א קראן, צום פעהראלמען און צום אריינלאָזען די וואסער אין מקוה־קאסטען. דער קראן זאָל זיין פון א רעדעל מיט א שרויב, וועלכעס ווערט אריינגעזעצט אין פייפעל אריין. אז מען דרעהט לינקס געהט די וואסער ארויס, און אויב מען דרעהט רעכטס, ווערט די וואסער פעהראלמען.

יב. דער שיעור מקוה פון ארבעים סאה איז, עס זאָל אריינקומען אין מקוה־קאסטען די כשר'ע קאלטע וואסער פון סטריט דורך די הילצערנע פייפ ביז 28 אינטשעס הויך. דאָס הייסט אז די כשר'ע וואסער זאָל זיין הויך גלייך מיט דעם אויבערשטען טרעפעל, וואו די הילצערנע פייפ הויכט זיך אָן. נאכהער מעג מען שוין דאָרט אריינלאָזען הייסע קאָכעדיגע וואסער, צו פון א באַילער צו פון עפעס אנדערש, וויפיעל מען וויל, דהיינו ביז נאָך 5 אינטשעס הויך. אָבער בעפאָר איידער עס ווערט אריינגעלאָזט די כשר'ע קאלטע וואסער ביז 28 אינטשעס הויך, טאר מען ניט אריינלאָזען

ספר מקוה יהודה

קיון אנדערע וואסער. מען קאן אויך די וואסער דערווארעמען דורך אן עלעקטרישען אפאראט. אָדער דורך גליהענדיגע שטיינער און גליהענדיגע שטיקער אייזען. מען קאן אויך דערווארימען די וואסער, אויב דאָס מקוה'לע ווערט געמאכט אין א סעלער וואו עס איז דאָ פּוירנעס קען מען איינפיקסען א וואדא-פראנט אין די פּוירנעס מיט א באָילער, וועלכעס קען הייס מאכען די וואסער פון מקוה'לע. מען קאן אויך הייס מאכען די וואסער פון מקוה'לע דורך א קלוינעם גאז באָילער.

יג. מען מעג מאכען די חפיפה (אויסצוואָגען) אויך אין דעם זעלבען מקוה'לע מיט ווארעם וואסער, ווי דער שטייגער איז. אָבער מען זאָל וויסען אז די וואסער פון דער חפיפה ווערט פסול און מען מוז די חפיפה וואסער אין גאנצען ארויסלאָזען, און נאכהער זאָל מען אריינלאָזען פרישע כשר'ע וואסער ביו 28 אינטשעס הויך.

יד. ביים טובל זיין דארף מען זיך אויסציהען אין מקוה'לע ליגענדיג אויפ'ן בויך, אזוי ווי א פיש שווימט. די פיס זאָלען אויסקומען אונטער די טרעפּלעך. און מיט די הענד זאָל מען זיך אָנהאַלטען, ניט זעהר פעסט, ביי די צוויי היילצערנע שמעהענדיגע וואָלעקלעך, וועלכע שמעהען אריינגעפאסט פעסט אין ביידע ווינקלען פון קאפּדווענטעל, אזוי אז נאָר דער קאָפּ אליין זאָל ארויס

ספר מקוה יהודה

שטיידען פון וואסער. די לאנגע האָר פון קאָפּ זאָלען ווערען ארום
טערגענומען אונטער די גאמבע. דאן מאכט מען די ברכה, און
מען טהוט באלד דעם קאָפּ אויף אראבלאָזען אויף א רגע אין גאנצען
אין וואסער אריין, וועלכעס קומט גאנץ לויכט אן, פונקט אזוי ווי
ביי א שטעהענדיגע שביכה, און דאן איז שוין די טבילה פארטיג,
כשר וישר.

מ. עס איז גלויב, אז בשעת טבילה זאָל עמיצער שטעהן
און אכטונג טהאָן, אז עס זאָל ניט ארוםשווימען קיין האָר פון
קאָפּ אויף'ן וואסער. ווארען אויב איין האָר שווימט אויף'ן וואסער
און איז ניט אריינגעקומען אונטער'ן וואסער איז די טבילה קיין
טבילה ניט. אָבער דורך דעם וואָס עמיצער וועט שטעהן דערביי
און אכטונג טהון קאָן מען וויסען זיכער אז די טבילה איז גוט געוועזען,
און דער זכות פון די גרויסע מצוה טבילה נשים אין א כשר'ע מקוה
וועט געוויס מגין זיין אויף אונז אידען, מען זאָל ניצול ווערען פון
אָלע צרות, און מען זאָל ברענגען אויף די וועלט גוטע דורות, און
מען זאָל דערלעבען צו זעהען ישועות ונחמות, עס זאָל זיין זבא
לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

ספר מקוה יהודה

איך בעט זעהר די יעניגע וואָס וועלען לאָזען מאכען אועלכע
הויז-מקוה'לעך, זאָלען ווייזען צו א רב אדער צו א ריכטיגען בן תורה,
ער זאָל נאכקוקען צו עס איז אזוי ריכטיג געמאכט געוואָרען מיט אלע
פרטים ודקדוקים, ווי דאָ אין דעם ספר איז אָנגעשריבען. און
אויב עס געפינט זיך אועלכע וואָס וועלען אפשר נאָך ניט אזוי גוט
פערשטעהן פינקטליך ווי אזוי אזא מקוה'לע דארף געמאכט ווערען,
כאָטש זיי וועלען שוין האָבען ביי זיך דאָס ספר, דאן זאָלען
זי זיך מיט מיר ארורכשרייבען, וועל איך זיי שיקען דורך פאָסט
א סאמפּעל פון א קלויזן הילצער'ן מקוה'לע מיט אלע פרטים ודקדוקים,
נאכהער וועלען זיי שוין געוויס גוט פערשטעהן, און זיי וועלען שוין
אין קיין ואך ניט האָבען דעם מינדסטען צווייפעל, נאָר זיי וועלען
וויסען אז עס איז אזוי זיכער כשר.

חברי המהכר הרב יודל ראָזענבערג,
חופ"ק מאראנמא, קאנאדא.

